

Boko 88 nan
1993 SAN KALO NAANINAN

d. 20

Jekabaara

Jamane

Cikela ceman n'a musenan kunnafoniseben

Faamuya

Yiriwaton

Dakunw

NE 2

Tine kumaw

NE 4

Faso-jo-muso-nana do n'an ka masala

NE 8

Musow fana b'u son kosebe
MAKOCI kono

NE 9

"Porofedi" ni MAKOCI musow

NE 10

An ka Kolokani maraw d'on

NE 11

Nangarantoli

Lahala jumen bε Mali dugumakalanko la

An bε Jekabaara, kalanbagaw
ladonniya ko 1993 san kalo 4n tile
5 kasaraw sen fε, gelyeaba donna
Jekabaara laboli la, ka da baara
keminew tijeni kan. Nk'o n'a ta
bε, Jekabaara kalanbagaw kunnafonibali te to de !
Ka Ala to san fε, duga masa te bin
dun !

Jekabaara sebenjekulu

1993 san kalo 4 n tile 9 (jumadon) sufε, n yεlεla cεkɔrɔba dɔ ka kuma na, ka masɔrɔ ni mɔgɔ sεnεnkun ye kumaba fɔ a tε min kɔrɔ dɔn, dɔwεrε t'i ma o la yεlε kɔ dε ! I bε yεlε a ka kuma na ka sɔrɔ k'a ladɔnniya fεn na a tε min dɔn. O bε sεnεnkunya diya. Kabini jamana kuntigi Alfa Umar Konare y'a da mali-

Setigi nεmaa kɔrɔ Yunusi Ture denw tulo kan dɔrɔn a ka jεmukan senfε, arajo ni telewison na, kɔ "setigi nεmaa

Tijε kumaw

Yunusi Ture n'a ka setigiblon y'u ka jamajε jɔyɔrɔ-labilassebεnd'a ma, k'a dijnεna fana n'o ye", Kante cεkɔrɔba girinna k'i bolo fila d'a kun da kule ani k'i kanto ko : "Cε, nεmaa sεbεba de dun file k'a jɔyɔrɔlabilo koyi ! Yunusi Ture muñunen bε awa a tε se ka

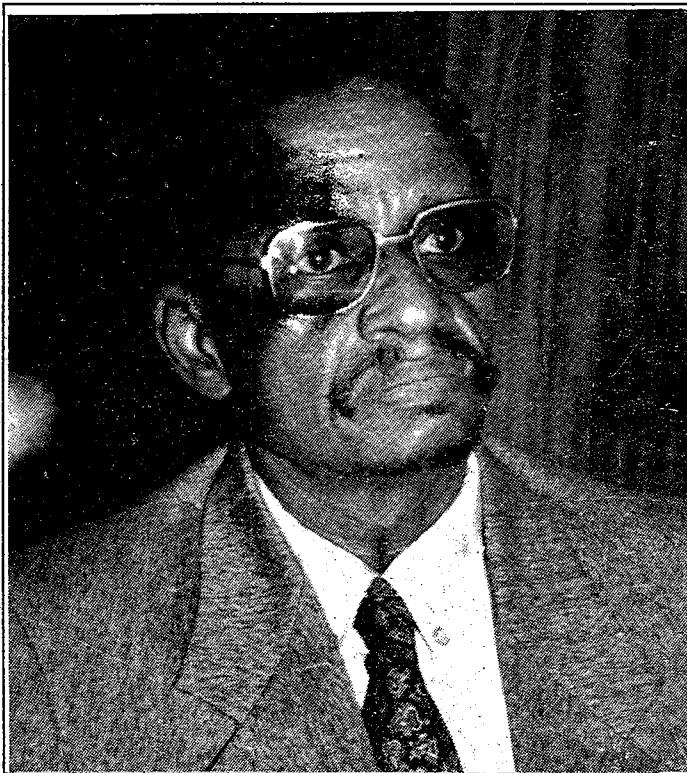
kojugu ke hali dimogɔnin na sanko adamaden. Jama kulu suguya bεs y'u ka naniya-jira-taama ke Bamako yan, dɔn ye tijεni ke, dɔw ma tijεni ke, nka Yunusi m'a tɔgɔ jugu don maa si da !" Nin kuma in de kosɔn n yεlεla Kante cεkɔrɔba ka kuma na ka masɔrɔ a m'a dɔn k'ɔ

kewale yεrε de y'a to Yunusi Ture n'a ka setigiblon desera, u ka fanga waati kalo kɔñɔntɔn kɔrɔ, ka sariya nijamanadenw

ka dan-sagonda lasinsin jamana kɔrɔ. A kera "ni min ye min diya ye".

Tijε-fɔbaga tε sanko jogo lawajibiyabaga. Kantekε m'a dɔn ko fanga sabatilen bεs sinsinnen don fεn fila de kan : dibara ani jalajibara. Yεrε sagokε tε hali du gansan to ntomoyabali ye, sanko jama-na mumε. A kɔrɔ tε ko Yunusi ka setigiblon ma baara ke. A y'a jeniyɔrɔ fin haali. O sεementiya bε Jekabaara ka 1993 san kalo 2 n boko nε 11 ni nε 12 kɔrɔ. nka Yunusi ka setigiblon nιnεna min kɔ, n'o de dun kera sababu jugu ye a n'a ka setigiblon ma, o de ye ko "hakili-latige" de bε di dumuni diya adamaden nεn kan dε ! O de dun desera malidenw la. Nsonw cayara ka sɔrɔ minεbaga t'u la ; boli-sira-kan-kasaraw n'a sariya sɔcɔw cayara ka d'a kan bolifentigiw ma si ye maawεrε si kun na u yεrεw kɔ ; denmisεnw ni maakɔrɔbaw bεs kera faso ntulomayɔrɔw

Iancigötönw mögöw ye. A kera i n'a fo "sarakun" wëre te finitigiw la (polisiw, sandaramoriw...) ni fini gansan donni te. Fiñe donna bëe nun na, ka bëe ke kunkolo ye, ka kankolo latunu. Nin wale ninnu bëe de nana ni 1993 san kalo 4n tile 5 kasarabaw ye, minnu kanma Yunusi Ture n'a ka setigiblon dar'a la ko se kera dan-sagonda kókanbolo ma, kunnawolo wëre t'u ye min kofé faso jama nëna ni jöyçö labila te ! O yëre de kanma, an ka jate la, Alfa ma taâ-ka-segin ke u taabolo lawaleyali in na. An hakili la fana nin be ke ladilikan jönjön ye setigi nëmaa kura sugandilen bolo jamana kuntigi Alfa Umar Konare fe, n'o y'an balimake Abdulayi Seku So ye. Ale n'a ka setigiblon bëe ka kan ka min ke kilisikan y'u hakili la, o de ye k'u ka baara këta bëe jobere te fen wëre ye sariya ni hakilisigi ani fangasiraw laboli ko maliden kelen kelen bëe bolo. Maliden kelen-ke-lén bëe k'a don danfara min

Setigi nëmaa kura Abdulayi Seku So
be yëresagokë ni jemufanga
ce. Maliden kelen-kelen bëe
k'i taabolo n'i dansagonda ce
dön.

An te se ka jemukan in
kuncë kasörö an ma foli ni
walenumandon ke ka nësin
an balimake Mohamedun
Diko ma, n'o ye "ADEMA"
nëmaa ye ani an balimake
Abdulayi Jop, n'o ye "CNID"
(senidi) nëmaa ye, ka da je-
ka-bolono dali kan bënsëben
kono, 1993 san kalo 4n tile 13,
min b'a sëmentiya ko
politikitön fila ninnu ni
jemufanga lasinsintön bëe
bëna je ka setigiblon ka baara

bolodalenw lawa-leyasira lajëya a
bolo. Bi bi in na, bëe
b'a dön ko bënbaliya
nafa si t'an ka Maliba
in kan. Bënbaliya se
t'an ye nafolo la, a se
t'an ye fëëre la, aw'a
se t'an ye hali cëya
yëre la. Bi-bi in na,
bëen-ko-la ye wajibi
ye jemufanga dungew ce Mali kono, n'u

b'a fe tine kana di maa-kelen-fanga nëmaa binnen ma, n'o
ye Musa Trawele ye. An si
hakili ma bë a kë folo ko
jemufanga labalikuma wëre
tun te Musa bolo, n'a ka jama-na
farali te. Cogodi an dusu
b'an bali fo k'a to an ka dësse
an yëre la Musa yëleto nëkor
aka kasobon kono ? An be foli
lase "ADEMA" ni "RDP"
politikitön nëmaaw ye u ka
hakilimayabaara la, min kër'u
fe 1993 san kalo 4n tile 14.
Ala kana an ke jugu sago ye !

Tumani Yalam Sidibe

KA SE DUGUW MA

Faso-jo-muso nana do n'an ka masala

An balimamuso Jalola Fatumata Kamara tun ye Yunusi Ture ka setigiblon setigi do de ye.

Ale fana be 1993 san kalo 4 n tile 5 jooyoro labilabagaw la. O b'a jira k'a ka nininkali in kera ka kɔn o don ne. Nka an balimamuso yere ka baara numan lakodɔnnen kamma, a y'a jooyoro soro setigiblon kura kɔnɔ. Sisan, setigi lakika don, min ka baara bolodali bεe b'a yere bolo.

Ayiwa, an k'an balimamuso jalola Fatumata Kamara lamen, Mali duguma kalanko setigi.

Nininkali : An balimamuso Jalola Fatumata Kamara, an sera i ma bi ka d'a kan kabi 1991 san kalo 3 n tile 26, yεlemaba donna Mali kɔnɔ min ma dogon mɔgɔsila, Mali kɔnɔ ani Mali kɔkan. N'i y'e yere ye yan bi, a sababu bɔr'o de la. Ka masoro e ka setigida in (minisiriso) tun te Mali kɔnɔ yan. Edunka setigida in jooyoro ka bon an kajamana ka netaa sabatili la. Yali e be se k'i ka baara ketaw dantige an ye wa ?

Setigi Jalola Fatumata Kamara : Ne ka setigida in ye Mali kalankow setigidaba bolofara do de ye, min ka baara ketaw nεsinnen be dugumakalan ma. Dugumakalan ye kalan jumen ye ? Denmisenninw ka kalan ko don. Nka balikukalanko fana y'an ka baara keta do ye. Nka an ye fen werew fana jatemine minnu ka kan ka fara an ka baara ketaw kan. O ye denmisenninw ka kalanko ye minnu si b'a ta san 3 la fo ka

Setigi Jalola Fatumata Kamara se san 6 ma, n'u ma se donni ye lakoli la folo. An b'a fo o kalan de ma ko "kalan-nεbilakalan". O fana ka kan ka fara an ka baara ketaw kan. Fen min ye balikukalan ye, ale fana cogoya ka ca. An ye kɔlosilikε ke bi-bi in na k'a ye ko balikuw dɔrɔn te taa kalan-sow kɔnɔ. Denmisenninwfana be taa. An y'a ye k'a fo ko kalan kεrenkerennen de ka kanka k'odenmisenninw kun. O de kanma an b'a fe ka kalanbolo wεre sigi sen, kan jamana kɔnɔ, n'o ye denmisenninw kalanni ye an

ka kanw la. A ni balikukalan te kelen ye kosεbe, w'a ni lakolikalan fana te kelen ye kosεbe. Fen wεre fana baarabolo farala an ka baara ketaw kan. O ye denmisennin lojuratɔw ladamukalan ye, i n'a fo minnu te yeli ke, hakili-labana be minnu na, fuur... Kalan kεrenkerennen de ka kan ka ke olu kun. Mun de dun y'a ke nin baara ninnu bεe lawaleyali kera an ka setigida ka kuntilenna ye ? A jirala dije fan tan ni naani jamana kɔnɔ, ko ni duguma kalan ma sabati jamana o jamana kɔnɔ, k'o jamana ka taajε be gεleya. O de kosɔn fangabolo 3n ni jemufanga sigilen sen kan an bara yan, o fangabolo 3 n y'a jira k'ale haminankoba ye jamana den kelen kelen bεe de ka dɔɔnin sɔrɔli ye kalanko la. Dugumakalan ka jiidi. Ce ni muso ; denmisen ni maakɔroba, bεe ka dugumakalan in ke. Nin bεe de kosɔn anw ka setigida sigira sen kan a be fo min ma

KA SE DUGUW MA

ko "dugumakalan baarada-ba".

Nk'a bε kalanko setigidaba de ka hukumu kono. A jirala fana k'an ka jemufanga min fana sigilen bε sen kan, o fana tε se ka sinsin ni jamanadenw ma kalan. N'an ko jamanadenw bε k'u jeniyoro fin o jemufangako la, fo bε ka kalan dε ! U k'u taayoro n'u donyorow an'u ka ketaw dɔn. O dun tε se ka ke ni kalan in ma ke.

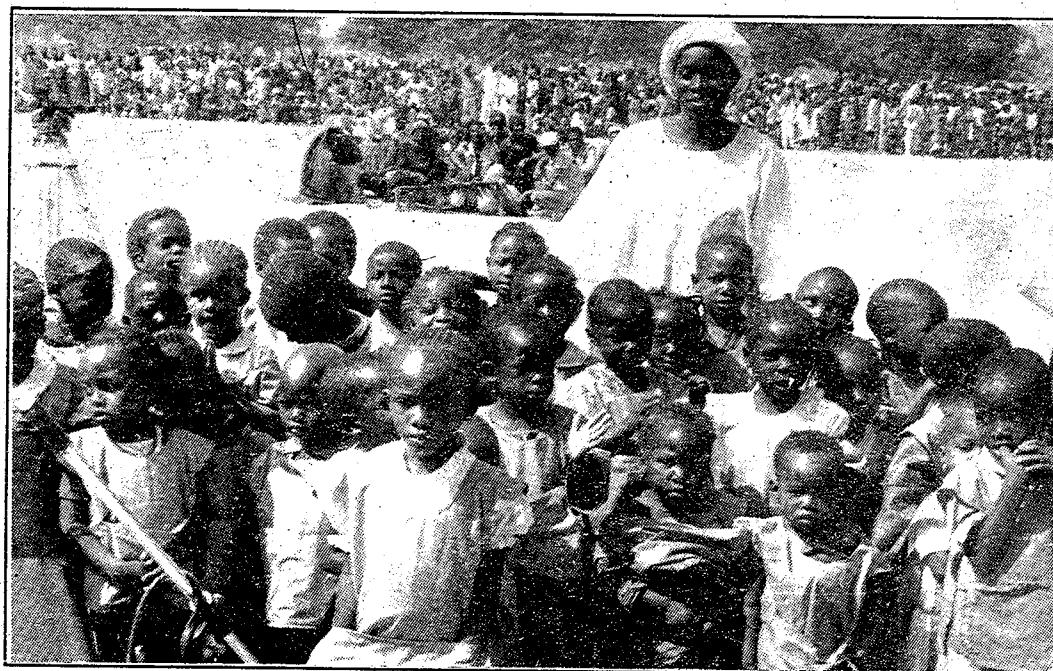
Nininkali : An b'a dɔn kalan in bε sɔrɔ jamanadenw fe, ka masɔrɔ an ni cikelaw bε b'i don balikukan lasinsin nanaba ye. Nin t'i siŋe folo ye kalanko in na. Nka, an bε b'a dɔn fana ko gelyaba de bε ballikukan lanko la Mali kono bibi in na. E dun bεna feere

jumen tige walasa balikukan lanko bε bε "mankutuba gansanya" la, ka ke "waleba ke" ye ?

Setigi Jalola Fatumata Kamara : Tige don, balikukan lan ye wale ye min ka gelen kosebe. I y'a fo cogo min, ne yere tun bε balikukan baa-rada de la. Gelya caman de bε balikukan lanko la. Gelya ye jumen ni jumen ye ? A kewaati yere sɔrɔli mogow fe walasa ka taa kalanso kono. O ye ko gelenba ye. A ka gelen mogo minnu yere ma, o fanba ye musow de ye. Musow dun ka kalanko y'an haminankoba ye bi. Musow ka kalan. Awa musomanninw fana ka kalan. An dun y'a ye ko gelyaba de bε musow kan balikukan in keli la. Aka

gelen kosebe u ka se ka waati sɔrɔ tile kono kalan keli kama. An ye dabali caman tige. Nka halisa o dabaliw ma se ka gelyaw ban. N'o temenna ka bɔyen, an b'a fo ko kalanso te yɔrɔ bε la fana. An y'a ye ko seneke baaradaw bε yɔrɔ minnu na, kalansow sabati-len b'o yɔrɔw de la. N'i bora seneke baaradaw ka maraw kono doron, i te kalanso ye belen. O kɔrɔ ye ko hali ni kalankɔ ka di o yɔrɔ balikuw ye, kalansoko b'u bali ani karamogoko. N'i y'a men balikuwan, karamogó de b'a ke dε ! Oro saf'an ka karamogow de sɔrɔ, k'u kalan. Karamogó ka ke dugu misennin bε kono. N'ofana bora yen, gelya wεre fana b'an kan. O ye gafeko ye. Gafeko gelyaba yere de b'an kan. N'a yere bora an ka gafe folow la, n'olu ye kalanje ni jate ye, gafe tɔw te laboli ke i n'a fo baarakalangafew ni kunnafonigafew ani hadamadenya matarafaligafew.

An y'a ye k'a fo hali dugu minnu na ni balikukan jiidira olu kono, an ka temen o temen senfe, u b'a fo an ye ko : Aa, an koni ye kalanje ni jate gafew foori sisani. Gafe wεre t'an bolo. N'aw ma feere sɔrɔ o ko la, an ka kalan bεna k'an

Dugumakalan de bε sanfekalan jukɔrɔdon, k'a labarika

KA SE DUGUW MA

bolo fuu ye dε ! An ka baara fōlō bēna bēn o gafew jinini de ma. Barisa ni mōgō min kalan na, n'a ma gafe sōrō k'o kalan sinsin, kalan b'a bila. An ka césiri fōlō be taa o sira fε. Césiri filanan bε taa denmisenniw lakalanni ma an ka kanw la, minnu ma se ka taa lakōlisow la, n'u dun

yan wa ?

Setigi Jalola Fatumata Kamara : Ne dalen bε baliku-kalan ka jetaa la Mali kōnō, ka masōrō an y'a ye a baara sabatira Mali yōrō caman na ka ban. N'an ye MAKOCI (CMDT) ta, n'an ye Otiwale ta, n'an ye "ODIK" ta, an b'a kōlōsi ko fēn caman sera ka

denmisēnw ka kalanko danma fε ka balikuw to yen, o bε ke baara tō-ka-je ye. An bε baliku karamogōw kalan. Géleya wērew fana bε yen balikukalandenw bε minnu fō an ye an ka taamaw senfε. O tēdōwērēyeutaafandōnsiraw kō dugubaw kōnō. O de kamma, an bēna an jija ka foroba-baarada mōgōw fana kalan an ka kanw la, min b'a to u bε se ka jenaboli ke balikukalandenw ka bataki cilēn la. O bε ke walasa u n'an ka baliku kalannenw (an ka kanw la) duguba-kōnōnabaaw bε se ka jōcōn faamuya. Taamaseeresebēnw fana ka kan ka ke an ka kanw la dugubaw kōnō walasa baliku-kalanden nalenw b'u dondaw n'u bōdaw dōn.

Nininkali : *Yali i bε se k'an bō kunpari na lakōlisili fila ninnu na wa ?*

* *Fōlō : kabi e kera yōrō in setigi ye, i ka taama bēs kun dara lakōlisowkan. Donjumen i bēna bō kerēnkerēnnenyā la balikukalansowlajelikanma ?*

* *Filanen : Mali jēmaa bēs ka taama kōnō, tubabukan kunnafonisēbēntigiwdōrōndē bε ye welebagaw la. Jemufanga ma yēlema don o la. Don jumen an ka kanw*

I n'a fo misiriw, balikukalansow fana kēr'an ka duguw taamaseere jōnjōnw ye

ma balikuya fōlō fana. Nin fēn danma-danma ninnu de bε balikukalan géleya an bolo. An ka césiri bε ke o fēn danmadōw de kan : ka gafew sōrō ; ka karamogōw kalan ; karamogō kōrō minnu fana bε yen, ka dō fara olu fana ka kalan kan walasa u ka baaara bε se ka nogoya u bolo u ka kalansow kōnō cogo min na.

Nininkali : *Ayiwa e yegéleya caman fō sisan. O bēs rō, yali hakili juman b'e la balikukalan sininama na Mali kōnō*

yiriwa o maraw kōnō k'a sababu ke balikukalan ye. Ne dalen bε balikukalan na, awa n'tigelen b'a kan fana ko fēn de don min ka kan ka lasinsin ka t'a fε. O de kosōn an y'a fō k'a tē se ka ke bolo-kōfēfēn ye cogoya si la. An bε denmisēnw ka kalan lasinsin cogo min, an bε balikuw fana ta k'o cogola. N'i y'a mēn yērē ko denmisēnw ka kalan bε se ka san sōrō, o b'a sōrō somogōw fana bε dōonin dōn de ! N'an k'o la k'an b'an césiri

Kalan de bë soro jujon n'a laban na

kunnafonisëbentigw bëna ye o sere la i n'a fo : Jekabaara, Kibaru ; Kalamëne ; Kabaaru ; Xibaare (Kiibaare) fuur...

Setigi Jalola Fatumata Kamara : Ne ye boli fila de ke kabini n sigira ni sigiyoroin na. N taara Gwo ani Kidali. O temennen kó fe, n taara Kayi mara kono. N m'o mara yere fori. Aw yere b'a dòn cogo min na, geleya caman be Gwo ni Kidali maraw kono. A dun ka c'a la, balikukulan be ke dugu misenw de kono. Yoroi caman na, hali lakolisow datugulen be o dugu misenw kono sanko balikukalansow. O de koson an ma se ka balikukalanso si laje o maraw kono. Fen min ye Kayi mara ye, tijé don an wulikun kera

lakoliso dayelenw cogoya kolosili ye yen. Nka o n'a taa bëe, n selen Kayi mara la, n ni yen balikukalan karamogow n'a balikukalandenw ye joggon kumajogonya, "ODIK" mara la, walasa k'a dòn geleyminnu be balikukalan-ko la yen. O yere fana kofe, n

Setigi Jalola Fatumata Kamara

KA SE DUGUW MA

mana se dugu o dugu la, ni balikukalan b'o dugu kono, n n'olu kalandenw be je ka kuma...

Fen min ye lakolosili filanan ye, tijé don, ne hakili m'a ye ka taa n'an ka kanw la kibaruya lasela do ye n fe n ka taamaw la. An ka taama nin-nu caman yere be ke an ka kanw de la koyi. A te ke tubabakan na (ka caya).

N bëna n hakili to a la. N ka taama wëre senfe, an ka kanw kunnafoni laseba dòw na ke taama jama la !

Kuma-kunce-kuma : Jalola Fatumata Kamara, i ka baara n'i ka fasokanu de koson, i tor'inona setigiblon kura kono, min sigira sen kan 1993 san kalo 4 n tile 16. Ayiwa, Mali wolokanw dungew ne b'i la sare ! U ne b'i la yelembaw lawaleyali kanma. O koro ye k'i ka kan ka walew ke minnu b'a to, sanni i ka jöyöröin waati kuntaala forili ce, a na sementiya ko kan tòw be se ka ko o ko ke, k'an ka kanw fana be se k'o ke !

Ala k'i bolo men baara in na !

Nininkali kebaa :
Tumani Yalam Sidibe

MAKO CI KUNNAFONI

Musow fana b'u son kosebe MAKOCI kono

An ka taama senfe, San cikemara la, any'an sen bo anyere koro ka se Jura; Tominan cikekafo kono. An taara dakabanan baara do laje yen min tun be ka lawaleya dakabananyoro do la. N kan be San ni Kucala cikemaraw ka yiri-wakalanbolo de ma min tun sigira sen kan tile 21 kono, MAKOCI musow ka "yiriwa baarabolo" fe, n'o ye "Porofedi ye". Yiriwakalanbolo intun be ka ke dakabananyoro

musow ladamuyorow ni adama-denya sabatisira werew. O ye foliko ye barisa ni "arijana" be soro saya kofe, dije here de koni b'a nogoya. Otemensenna kuma folen ko, an ka temen n'an kunko ye. Muso 19 de tun be kalan in kene kan ka bo dugu 12 kono. An n'u kelen-kelen bee kumana. u kelen-kelen bee fana seereyalen tun b'a kan ko jekaf de ye netaa wale bee

be wolo wale keta filanan na.

Filan : Ka haminanko donnenw segesegé.

Sabanan : Haminankow segesegelen ko, ka feere nini u la. "Geloya" nini-ka-don kun y'a lanogoyasira boli de ye. Nonte kun t'a la.

Naaninan : Ka kebagaw ni keyorow ani kecogow ni keminenw nini feere tigeli kanma haminankow la.

Duurunan : Ka tonsigi ke wala-sa ka baara kelen tiime. Ob'a to an be baara kelen kono geloya sorolenw don walasa ka fura nini u la baara keta nataw kanma.

Musow ka kalan in senfe, u y'a sementiya ko bolonkonin kelen te bele ta. O de kanma u kelen-kelen hakili laminna ni ton sariyaw ye, i n'a fo kilisi. O sariya danmado file ninnu ye.

- A ka kan folo, tondenw ka se sebenni na, barisa an be dije min kono bi, ni dayoro be kunfin na, a joyoro koni be ka dogoya haali.

- Ton nemogow ka nogoye ke sanga ni waati bee. U ni tondenw fana ta ka na kotige.

- Ka tonsigisaben dayelen ka masoro "baara bee n'a ka seben" don.

- Tonden kelen-kelen bee ka kesu wari da don.

- Dugu laadaw ka labato.
- Tondenw bee ka ye tonsigiyoro la.

- Tonsigi donw ka boloda kalo

Mosoya te mons ye

min na, o tun ye kalanyoro de ye min jora ni barika ye kerecen diine fe, min be wele ko "katolikiw".

Sanni an ka temen ni wale yelenw nefoli ye, a ka kan an ka foli lase kerecen diine in ma ka masoro a joyoro kan an ka duguw ka bengola la. Diine in cunkunna yoro o yoro, an ka jamana kono, a ye netaa walew sigi sen kan yen. Dogtorosow ni kalansow ani

sabatilanye. Baara nemogow yere ka ben ko la u ni nogon ce. U ni tondenw fana ka ben ko la. O kadara kono, wale duuru be yen minnu sira ka kan ka mine netaa dakun na. Olu file :

Folo : Ka musow ka haminanko don. Fen o fen, n'i b'a don, o minecogo t'i kamanagan. Bana o bana, n'i b'a don, o furakecogo t'i dese. N'i haminankow donna, o de

tile hake kono, an'a sigiwaati.

Nemogow ni tondenw bee ka bennkelenkan. Ka nemogoka fanga dan hake fo.

- Ka nangili wari sigi.

- Ka baara caman kun mine ton kono walasa nafolo soroli kana kotoige ton bolo san kalo 12 kono.

Jekulu numan ye mun ye ?

Jekulu numan ye ton nemogow ni tondenw de ye, baara ni hakili numan ani dusu kono, nafasoro

kadara kono. O ye kumakan saba ye : naniya ; kuntilenna ani jigiya.

"Porofedi" yere ye mun fe ye ? I n'a fo an y'a nefo aw ye cogo min na jemukan in damine na, musow ka netaa baarabolo de don MAKOCI mara kono. Nka, walasa aw ka faamuya jenjonsorakan, seben min be tugu nin na, a y'o kalan, n'o ye :

"Porofedi" ni MAKOCI musow ye. An te se ka wale nefoseben in

kunce kasoro an ma foli ni walenumandon ke ka jesin an demenbagawma, baara in kecogo numan kanma. Olu ye Siyaka Dunbiya ye, n'o ye San MAKOCI cikemara kalanfa ye ; Nanpi Sano, n'o ye San MAKOCI cikemara kalanfa ka dankan ye ani Tomijan cikekafo kuntigi Mamadu K. Sisoko.

"Porofedi" ni MAKOCI musow

I - Kalan daminecogo

Kalan damine na 1989 san na Bobo (Burkina jamana kono), ni muso 6 ye. Muso kelen-kelen tun be bo MAKOCI mara duuru kono.

Kalan in kera De, Sikaso mara la 1990 san na. O kera Mali ni Burkina musow fe,

"Sezawo" kadara kono. "Sezawo (CESAO) ye Afrika tilebinyanfan jamanaw ka nafasorda an'u ka adamadenya matarafada kalansode ye. Musow mumé tun ye 16 ye o kalan senfe. Mali ta hake tun ye 9 ye ; Burkina ta hake tun ye 7 ye. 1991 san, "Sezawo" ni "Porofedi" jera ka Mali muso 19 kalan, De, Sikaso mara la.

II - Kalan kekun

- Ka baara lasinsin dugu kono ni muso kalanden joolen ye : Balikukalan taasira ani baara taasira fe.

- Ka faamuya di muso nemogow ma jekabaara hakilinan kono.

- Ka muso nemogow dege jekabaara sigicogo lasen kan.

- Ka muso nemogow dege yelema donnina, u yerew fe, u kecogo n'u ka baarabolo la.

"Porofedi" yere y'a jija ka muso 48 kalan Welesebugu. Ninan, any'a nini ka kalansen in lajense dɔɔnin. Sikaso ni Buguni ani Fana muso 31 jera ka kalansen kelen ke De, (Sikaso). San ni Kucala musow fana (19) be ka kalansen

kelen ke Zura nin ye, Tomijan mara la.

Muso minnu kalanna, k'a damine 1985 san na fo ninan, olu bee be kolosi ani k'u kiime waati ni waati. O de siratεgε la, Buguni ni Sikaso ye muso dɔw bila ka taa Burkina, kalansen dɔw nεnininini kanma.

An b'a fe, san nataw la, MAKOCI mara duuru kelen-kelen bee ka se ka musow ka kalan in ke.

Bataki in sebenbagaw

Kumarela Fanta Kulibali, Sisela Mayimuna Kone, Mayigala Fatumata Wologem

NPela dugu sigilen don Kolokani kejeka tilebinsen fe ni bameteré 11 ye.

Ani dugu minnu be danbo olu ye :

Korofe : Namabugu dugu

Tilebinfe : Kinto

Bananfanfe : Kulukoroni ; Dankorola

Kenekafe : Torokorobugu so filia (korofe ani tilebinfe) so

Dugu sigibagaw : Bamananw (Kulibaliw) ani numuw (Trawlew).

Diina : Bamañanya ani silameya doonin.

Dugu tariku : Bamanandugu koroba don, min tu tigera NPiyé Kulibali fe. Dugu sigira min kan o ye dugutigiya ye fabolo fe. (Den ni fa). K'a damine NPiyé yere la fo ka se Koninba Kulibali la, o min be dugu kunna bi, dugutigi 9 de ye nogon mafalen dugu kunna. O dugutigi 9 ye : NPiyé Kulibali, Nama Kulibali ; Mina Hanari Kulibali, Korotigi Kulibali ; Blonkor Kulibali, Monson Kulibali. Kaman, min tun be wele ko suruku Kulibali ; Fajo Kulibali ni Koninba Kulibali.

Dugu kono baara sabatilenw :

NPela sigilen don sené kan. Senefenw ye : no ; tiga ; fini ani soforo kaba (nakosene).

Senekofe, bolofebaara werew be ke minnu ye : bilalidilan ; geseda ; nunuda ; numubaara fuur.

Gelyaw : jiko ; tiga sannifee-

An ka Kolokani duguw don NPela dugu

rebaliya

Dugu kera "AV" ye 1987 san na.

"AV" ton biro mogow

Kuntigiba : Koninba Kulibali

Kuntigi dankan : Gokoro Kulibali

Sebenkow nénabola : Seba Kulibali

O dankan : Dunanke Kulibali

Wari marala : Dikajo Kulibali

Dutigi 18 ; Forotigi 36 ani dugumogo tow bee.

NPela ni ODIMO cesiraw :

Bi bi in na o siraw bee tigelen don folo.

Faransi ka teriya jekulu koni ka demen be se an ma. Olu yere de ye dugu lakoliso jo kura ye.

Musow ka taabolo

Jekulu fosi te olu bolo folo

Balikukan taabolo

Balikukan donna NPela 1976 san na, "OACV" ka sira fe. A karamogow kera : Seba Kulibali

An ka cikelaw demen u ka cike dugukolow nafa donni na

O dankan : Siraba Kulibali

Sariyatigi : Cema Kulibali

Sariyatigidankan : Faseri Kulibali

Sira Taamala : Dowari Kulibali

Sariyatigi : Seba Ninin Kulibali

Jatemine : Mañan Kulibali

O dankan : Néminta Kulibali

Tondenw sigi hakeda :

bali ; Daji Kulibali ; Famuguri Kulibali. (Mogo filia laban ninnu bee tun ye lakoliden korew ye). Kalandamine na kalanden 35 ye. Obes tun ye cew ye. Bi-bi in na kalanko yoboyabara ka da tungafetaa kan.

Seba Kulibali
NPela balikukan
karamogo

Nangarafoli

N'i y'a m'en nangarafoli, bamananna, o ye fənba ye. Bamanan danbew rɔ belebele dɔ tun don, i n'a fɔ adamaden yere duloncogo sigida la. Nka a kafisa an k'a fɔko nangarafoli ye fən waati təmənen ye bi, an bə min nege mine nimisa kɔnɔ.

I - Nangarafoli tun ye mun ye ?

Nangarafoli tun ye dɔnkilisen de ye min tun tə da ka caya san kɔnɔ. Kelece farinw kunben dɔnkilisen de don dugumogow bolo. Kerenkerenneny la, dugumusow. Olu minnu kelen kelen tun bə bɔ n'u ka jifilenw ye, ka ke kulu ye ka kelecew seginto kunben, k'u wɔɔsi jice ; k'u lamin ani k'u tanu u ka dugu juguw silatunuwale la. Kele diyara o ; kele ma diya wo, nangara foli tun bə da ka kɔseginbaatow kunben. O de kanma, namabugu bamananke danbetigi dɔ y'a fɔ an ye ko : hərəko tun tə nangarafoli dabaliya ye kelecew kunbenni na, barisa o kɔrɔ tun ye de ko cew taara keleyɔrɔ la, nka ce ma segin so ! O bamananke o, n'o y'an fa Banafilé

Kulibali ye, ale bə dabaamaa ka tñeso bi.

II Bamanan kele tun bə laben cogodi ?

Fɔlɔ-fɔlɔ, kele tun ye bamananduguw sigikan ye. Dugu bəe bə sigi a kan walima n'a kɔli ye. Barisa "kara" don, n'i m'a jini ale b'i jini. Kele o kele, kelece kulu saba tun bə ye kene kan. O kulu kelen kelen bəe fana n'a ka kele labencogo don.

Kulufɔlɔ : Otun ye danyerelaw ye. Cεya laben bəe tun b'olu la. Negə tə u don. Kɔrɔtə tun t'u don fini sɔrɔ sanko u farikansi. Fanga fin na, n tun b'u disi gosi sanga ni waati bəe k'a fɔko : ce wəre tə yen min bə se ne ka sanbara donta kɔrɔ kunnadoni ye ! Ni kele tun dɔgɔdara, olu de tun bə nisɔndiya ka u sen fa ka se dugu bolibaw ma. U tun bə t'u kali olu kɔrɔ, ka juguwunkonlon'ujoliwlahiduta olu ye k'ada u ka maa fagata hake kan. Bamanan duguba kelen kelen bəe n'a ka bolibaw tun don. O waati la, bamananya tun tə ko lankolon ye. Kumakan bonyali, ni kewale jatemineni, ani adamanya mabenni de tun don. O waati la, ni bamanan tun ko

k'a tə basi fə, nɔmugu yeli tun b'a dusu nugu !

Kulu filanan : Olu fana tun ye danyerelaw ye, nka laben tun deselen bə minnu na. Kele dɔgɔdali tun ye nisɔndiyakoba y'olu fana bolo, nka su-dugutilafe Kungotaako caman waati fana tun don. Olu tun bə fən da kun nɔgɔn saba kan, su o su dugutilafe, u lankolon bə wuli ka don kungo kɔnɔ. U taato tun bə fura bɔ, u seginto fana b'a bɔ. N'u kora u ko cogo la, olu fana tun bə fara kulu fɔlɔ mɔgɔw kan barisa, n'a bɔra Ala yere la, dñefən si ka setigiya tun t'u farikansi jɔrɔ sanko u farisogo. Nka n'a min ka "sufeboli" m'a kun bɔ, o tun bə fara kulu saban kelercew kan.

Kulu sabanan : O tun ye ko damine kulu ye, barisa i kera mɔgɔ o mɔgɔ ye, i tun bə təmen ale de fə. I yere ka cεya de tun bə se k'i bɔ a la, ka don kulu wəre kɔnɔ. Kulu sabanan in tun ye kelece kuraw walima daliluntanw de ye. Jigi wəre tun t'olu la bangebaa musoman ka siñenikan kɔ. O siñeni tun bə ke kelecew taatɔ yere keleyɔrɔ la. O waati la, u baw tun kannanko-

YEREDON KENE

Ion be bo ni filenninje fa ji ye. U b'u nesin u denw ma. N'u sera denw koro, den olu b'u sconsoron u koro. Baw b'u numanfe sin da denw kun na. U be filenninje fa ji sigi sin kan denw kun na. U be soro k'u yere ma sen nin cogo in na : "Ne denke, sigida ni bulonda nekoro ; dasiriw ni sukoro nekoro ; furu ni danbe kono, ne be n sen i ye bi. N'o dun fana "sen jelen", a "bolo jelen", e na taa keleyoro la ; ka kele jenjontigya ke, k'i kosegi ka na ne yeleto soro yan. N'o dun te ten, kele mugukan folon'e kefure ye, ka ne sigi n malokene kan. Ne be n yeresasen bi. N'a y'a soro ne de npogotigi sigira e fa kun ; kabi ne dun sigira e fa kun ne ma ce were don ce ye n'ale kelen te, n'a y'a soro ne de ma delik'a ka "wulafe koliji" ke "suf koliji" ye.

N den taa, here b'i ko, here b'i ne".

Ni ba y'a yeresasen o cogo la, a b'a denke neko ni filenninje fa ji ye. O be soro ka keleyoro sira mine.

Baw b'u jo k'u denw taato laje fok'useduguboda la. Nikelcew sera yen, baw b'u ka bilasirali-

kan laban fo u den ye ko "a ye taa, ko te wulu la, ko t'a juroku la !". A ka c'a la, ni keleden keme koseginna keme ni bisaba la, i b'a soro o seginbaa hake bi seegin ye kulu sabanan mogo ye. Ka masoro, in'af Woropiyen Alu Kulubali delila k'a f'an ye cogo min Pure dugu kono, San marala "kele dalilutigya yejama je ye. Nka woloba numantigya yemaa danmadoninde garisege ye". Ni maa dun ma kosegin dun, o b'a jira ko hali ni kulu sabanan maa tun be keleyoro taabaw la, sijeni ma ke koni tipe kan.

N'an ko ko nangarafoli tun ye foloko ye, o koro be kene kan, barisa yeresasen musow, hali n'u to be soro balola bi, a hake ka dago haali kele labenni na.

IV - Kele-ka-jigin-so

Ni kelecew tun y'u kosegin bamananna, o tun ye selidonba ye mintun be ke dugu bakorow ni a badegew n'a dosokorow ko kan. Basogo ni wulusogo nagaminen daf, bamananw tun b'u kalikun latiime boliw ni sukoro ye. Jenw joli tun be ke ka boli daw lamin. A daw yere fana tun be lamin ni dabaa were joli ye. N'okera sa, ub'u nesin "kelejigin

sogo" nagaminen in ma. U bee b'a fo ko : "seli bafaga t'a wulu-faga bali, ka masoro sogo bee n'a dunbaa don". O kelejigin sogo o tun be lajigin ni "ji koro" ye. Ji koro, "kele koro sali ni kura judonni sababu". Ji koro, "nalomafen maa kegumantigi" ; ji koro, "nununjunukan ni buran-jogo-jugu-fo pi-yan".

Kele jiginso su folo tun ye dongsow ka tulonke su ye.

Nin nininiw kera
Tumani Yalam Sidibe fe
Kolokani ni San ani Buguni
maraw la.

JEKABAARA SEBENNEKULU
Laboli kuntigi Salif Berre

Sebenbaga
Tumani Yalam Sidibe

Dilanbagaw Ordinateri la
Sedu Dunbiya
Siyaka Dunbiya
Turela Mama Jalo
Idiris Senu

Baara kejogonw
MAKOCI - "OCED" - "SNV"

Jensenyorow
MAKOCI - "ODIK" - OTIWALE - "ODIMO"

Labugunyoro
Kibaru